

Les fonts fantàstiques

Un dels indrets més màgics del Pla de l'Estany és el pla d'Usall, un indret on la naturalesa ens regala fenòmens sorprenents. El mateix travertí d'Usall, foradat a vegades com un formatge de gruyère, ens marca una de les zones més màgiques de la nostra comarca. Joan Amades recull de Pere Vayreda la dita següent: «Sant Carai, patró d'Usall». Segons el folklorista aquesta dita podria provenir de la veneració d'una gran pedra situada en aquesta zona i batejada amb aquest nom. A Usall descobrim l'església de Sant Cristòfol, acompanyada per dos xiprers gegantins. Ben a prop d'aquesta església podem arribar fins a can Traver, un mas ple d'història que té una llegenda que explica l'origen de can Traver Nou. El bosc de can Cols separa can Traver de l'església i guarda les petjades de sant Cristòfol. La llegenda ens conta l'arribada d'aquest sant en

aquest veral després d'haver rebut una bona pedregada dels veïns de Centenys. La mateixa llegenda la trobem protagonitzada en altres versions per sant Mer o per Jesús i sant Pere. A prop de l'església hi ha la reconstrucció de l'antic pedró que ens recorda els rituals de beneir el terme. La llegenda més sorprenent relacionada amb aquesta zona és, sense cap mena de dubte, "Les Fonts Fantàstiques", llegenda que Enric Botet i Sisó (1859-1930) va incloure dins un recull folklòric que guanya el tretzè premi del Segon Concurs del Llegendari Popular Català (1926-1928). Enric Botet, fill d'una família gironina, germà de l'erudit i polític Joaquim Botet i Sisó, recollí aquesta llegenda del masover de can Traver d'Usall i d'un banyolí il·lustre, company de professió: Pere Alsius i Torrent. Enric Botet descriu el fenomen dels bullidors tal com Pere Alsius va apuntar en els seus articles. El farmacèutic de Lloret de Mar, però, aporta motius molts interessants... Amb la sortida d'aigua als bullidors apareixen les bruixes d'Usall i els veïns, atemorits, demanen al rector que beneeixi el terme per tal de combatre les formes paganes. Quan els bullidors deixen de brollar les bruixes es transformen en anguilles i la gent aprofita l'ocasió per anar-les a pescar. Enric Botet i Sisó recull fins i tot una recepta d'un manuscrit de can Traver per cuinar-les. Aquesta és la primera llegenda que hem trobat que té relació amb el fenomen dels bullidors, una llegenda ben curiosa que pertany a la nostra tradició i que ens pot ajudar a descobrir i admirar encara més la nostra comarca.